

กติปยัคฆ์ บทที่ ๑๐
แจก มาตุ (แม่, มารดา) ในปุงลิงค์

วิภัตติ	เอกวจนะ		พหุวจนะ	
ป.	มาตุ+ลี	= มาตา	มาตุ+โย	= มาตโร
ทุ.	มาตุ+อํ	= มาตริ	มาตุ+เย	= มาตโร
ต.	มาตุ+นา	= มาตฺรา, มาตฺย	มาตุ+หิ	= มาตฺราหิ, มาตฺราภิ, มาตฺตฺหิ, มาตฺตฺภิ
จตุ.	มาตุ+ส	= มาตุ, มาตฺย	มาตุ+นํ	= มาตฺรานํ, มาตฺตฺนํ
ปญ.	มาตุ+สฺมา	= มาตฺรา	มาตุ+ท	= มาตฺราหิ, มาตฺราภิ, มาตฺตฺหิ, มาตฺตฺภิ
ฉ.	มาตุ+ส	= มาตุ, มาตฺยา	มาตุ+น	= มาตฺรานํ, มาตฺตฺนํ
ส.	มาตุ+สฺมี	= มาตฺริ	มาตุ+ส	= มาตฺราส, มาตฺตฺส
อา.	มาตุ+ลี	= มาตา	มาตุ+โร	= มาตโร

ลำดับ	เอกวจนะ	พหูวจนะ	คำแปลอายตนิบาต
ป.	มาตา	มาตโร	อ. (อันว่า) / อ. ____ ท. (ทั้งหลาย)
ท.	มาตริ	มาตโร	ซึ่ง, ลู, ยัง, ลิ่น, ตลอด, กะ, เฉพาะ
ต.	มาตรา, มาตุยา	มาตราหิ, มาตราภิ, มาตฺหิ, มาตฺภิ	ด้วย, โดย, อัน, ตาม, เพราะ, มี
จตุ.	มาตุ, มาตุยา	มาตราหนํ, มาตฺหนํ	แก่, เพื่อ, ต่อ
ปญ.	มาตรา	มาตราหิ, มาตราภิ, มาตฺหิ, มาตฺภิ	แต่, จาก, กว่า, เหตุ
ฉ.	มาตุ, มาตุยา	มาตราหนํ, มาตฺหนํ	แห่ง, ของ, เมื่อ
ส.	มาตริ	มาตราสุ, มาตฺสุ	ใน, ไกล, ที่, ครั้นเมื่อ, ในเพราะ
อา.	มาตา	มาตโร	แน่ะ, ดูก่อน, ข้าแต่

ลำดับ	เอกภชนะ	วิธีลงวิภัติ
ป.	มาตา	แปลง อุ เป็น อา ลง ลี ลบ ลี
ทุ.	มาตร	แปลง อุ เป็น อาร รัสสะ อา เป็น อ ลง อ คง อ
ต.	มาตรา, มาตุยา	แปลง อุ เป็น อาร รัสสะ อา เป็น อ, แปลง ษา เป็น อา, ษา>ยา
จตุ.	มาตุ, มาตุยา	ลง ส ลบ ส, แปลง ส เป็น ยา
ปญ.	มาตรา	แปลง อุ เป็น อาร รัสสะ อา เป็น อ, แปลง ษา เป็น อา
ฉ.	มาตุ, มาตุยา	ลง ส ลบ ส, แปลง ส เป็น ยา
ส.	มาตริ	แปลง อุ เป็น อาร รัสสะ อา เป็น อ, สฺมี เป็น อี
อา.	มาตา	แปลง อุ เป็น อา ลง ลี ลบ ลี

ลำดับ	พหูพจน์	วิธีลงวิภาคี
ป.	มาตรา	แบ่ง อู เป็น อาร รัสสะ อา เป็น อ กลายเป็น อร, แบ่ง โย เป็น โอ
ฑ.	มาตรา	“ _____ ”
ต.	มาตราหิ, มาตราภิ, มาตฺหิ, มาตฺภิ	แบ่ง อู เป็น อาร รัสสะ อา เป็น อ, ทีฆะ อ เป็น อา, ทีฆะ อู เป็น อู, ลง หิ
จต.	มาตราหนํ, มาตฺหนํ	แบ่ง อู เป็น อาร รัสสะ อา เป็น อ, ทีฆะ อ เป็น อา, ทีฆะ อู เป็น อู , ลง หนํ
ปญ.	มาตราหิ, มาตราภิ, มาตฺหิ, มาตฺภิ	แบ่ง อู เป็น อาร รัสสะ อา เป็น อ, ทีฆะ อ เป็น อา, ทีฆะ อู เป็น อู, ลง หิ
ฉ.	มาตราหนํ, มาตฺหนํ	แบ่ง อู เป็น อาร รัสสะ อา เป็น อ, ทีฆะ อ เป็น อา, ทีฆะ อู เป็น อู , ลง หนํ
ส.	มาตราสุ, มาตฺสุ	แบ่ง อู เป็น อาร รัสสะ อา เป็น อ, ทีฆะ อ เป็น อา, ทีฆะ อู เป็น อู, ลง สุ
อา.	มาตรา	แบ่ง อู เป็น อาร รัสสะ อา เป็น อ กลายเป็น อร, แบ่ง โย เป็น โอ

ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี มาตุ (แม่, มารดา)

๑. อนรุทุชฺส มาตา ปุเว สชฺเชตฺวา ปหิณฺนิ.

อ.พระมารดา ของเจ้าชายอนรุทุชฺส จัดแจงแล้ว ซึ่งขนม ท. ส่งไปแล้ว.

๒. มาตโร อตฺตโน ปุตฺเต ปิยาณฺติ.

อ.มารดา ท. ย่อมรัก ซึ่งบุตร ท. ของตน.

๓. โคฆาตกปุตฺโต มาตํ วนฺทิตฺวา ปลายิ.

อ.บุตรชายของบุคคลผู้ฆ่าซึ่งโค ให้อ้วแล้ว ซึ่งมารดา หนีไปแล้ว.

๔. ปุตฺตา อตฺตโน มาตโร สงฺคณฺเหยฺยุ.

อ.บุตร ท. พึงสงเคราะห์ ซึ่งมารดา ท. ของตน.

๕. ภิกขุขันธ์ มม มาตรา ปุวา ทิยนฺเต.

อ.ขนม ท. อันมารดา ของเรา ย่อมถวาย แก่ภิกษุ ท.

๖. มาตุหิ ปุตุตฺตโร โปสิยนฺเต.

อ.บุตรและธิดา ท. อันมารดา ท. ย่อมเลี้ยงดู.

๗. มยฺหํ มาตุ อิทํ ปสาณํ เทถ.

อ.ท่าน ท. จงให้ ซึ่งเครื่องประดับ นี้ แก่มารดา ของข้าพเจ้า.

๘. ปุตุตฺตวิปฺปโยโค มาตุนํ หุกฺขํ อาวหติ.

อ.ความพลัดพรากจากบุตร ย่อมนำมา ซึ่งความทุกข์ แก่มารดา ท.

๙. อตฺตโน มาตรา วิปฺปโยโค ปุตุตฺตํ ทุกฺขํ อวหตี.

อ.การปลัดพราก จากมารดา ของตน ย่อมนำมา ซึ่งความทุกข์ แก่บุตร ท.

๑๐. ปุตุตา มาตุหิ อูปการํ ปฏฺฐิณนตี.

อ.บุตร ท. ย่อมได้ ซึ่งการอุปการะ จากมารดา ท.

๑๑. โภติสตุโต ทส มาเส มาตุ กุจฺฉิสฺสมี วสนตี.

อ.พระโภติสัตว์ ย่อมอยู่ ในครรภ์ ของพระมารดา ลิ่นเดือน ท. ๑๐.

๑๒. มาตุํ หทยํ นาม มุทุกํ โหตี.

ชื่อว่า อ.ดวงใจ ของมารดา ท. เป็นสภาพอ่อนโยน ย่อมเป็น

๑๓. สุวรรณสาม ปิตริ จ มาตริ จ สมมา ปฏิปชชติ.

อ.สุวรรณสาม ย่อมประพฤติ โดยชอบ ในมิดา ด้วย ในมารดา ด้วย.

๑๔. ปุตตธิตโร อตตโน มาตฺสุ ปลีหนฺติ.

อ.บุตรและธิดา ท. ย่อมเลื่อมใส ในมารดา ท. ของตน.

๑๕. โภติ มาตา ตฺวํ ที่ชฌายุกา ภวาทิ.

ข้าแต่มารดา ผู้เจริญ อ.ท่าน เป็นผู้ที่มีอายุยืนยาว จงเป็น

๑๖. ภานฺติโย มาตโร สพฺพทา สุขํ ตุมฺหากํ ภวตุ.

ข้าแต่มารดา ท. ผู้เจริญ อ.ความสุข จงมี แก่ท่าน ท. ในกาลทุกเมื่อ.